Slik noterer/leser du trekkene

Den såkalte sjakknotasjonen kan være en utfordring. Her er et lynkurs.

Av Torstein Bae

Alle sjakkpartier med «lang» betenkningstid (over en time per spiller) må noteres. Dette betyr at spillerne må skrive ned trekkene underveis. Hver gang en spiller har gjort et trekk, skriver han ned trekket på et noteringsskjema.

For å gjøre det enklere, har de aller fleste sjakkbrett bokstavene a-h under brettet, og tallene 1-8 på siden av brettet. Alle felt på sjakkbrettet har et «navn». Feltet nederst til venstre (sett fra hvit) heter a1, mens det øverst til høyre heter h8. Feltene midt på brettet, som kalles for sentrum, heter d4, d5, e4 og e5.

Brikkene har en egen bokstav. Konge er K, dronning D, tårn er T, springer (hest) S og løper = L.

(På engelsk: K = King, Q = Queen, R = rook (tårn), N = Knight (springer, N siden K er tatt av kongen), B = Bishop (løper).)

Bonden har ingen egen bokstav.

Trekket noteres med brikkens bokstav først, og deretter feltet brikken lander på. Hvis hvit som første trekk velger å flytte springeren på g1 til f3, skrives 1.Sf3. «1.» betyr at det er hvits første trekk. Hvis svart svarer med å flytte bonden foran dronningen to frem, skrives det første hele trekket (både hvit og svart) slik: 1.Sf3 d5. Husk at bonden ikke har en bokstav!

Prøv å spille gjennom dette partiet på et sjakkbrett. Hvis du klarer det, kan du notere!

1.e4 e5
2.Sf3 Sc6
3.Lc4 d6
4.Sc3 Lg4
5.h3 Lh5
6.Sxe5!! Lxd1
7.Lxf7+ Ke7
8.Sd5#

Her var det noen tegn som må forklares:

x betyr at en brikke blir slått.
\+ betyr sjakk, dvs at kongen er truet.
\# betyr sjakk matt. (++ blir også brukt som tegn på matt)
= noteres etter trekket når en spiller har tilbudt remis
e.p. noteres etter trekket når en bonde har slått en passent
En bonde som når 8. rad (eller 1. rad) og blir forvandlet til offiser noteres slik: d8=D (d1=D)

Her er noen andre tegn:

0-0 = Kort rokade
0-0-0 = Lang rokade
? = Dårlig trekk
?? = Elendig trekk
!? = Interessant trekk
?! = Tvilsomt trekk
! = Godt trekk
!! = Veldig godt trekk.

Noen ganger hender det at flere brikker av samme slag kan gå til samme felt. Tenk deg at det står et tårn på a1, og et tårn på f1. Tårnet på a1 flytter til d1. Hvis man noterer Td1, vil man ikke senere vite hvilket tårn det var som flyttet. Hvis det er to muligheter, skriver man derfor hvilken linje tårnet sto på. Riktig notasjon av vårt trekk blir Tad1. Det kan også tenkes at tårnene står på d2 og d6, og at tårnet på d6 flytter til d4. Her holder det ikke å skrive linje, siden begge står på samme. Riktig notasjon er T6d4 - her skriver man hvilken rad tårnet sto på før det flyttet.

11.05/2008